

© Copyright for Polish edition by Bartosz Goździeniak

Data: 20.10.2016

Tytuł: Mowa zależna (reported speech)

Autor: Bartosz Goździeniak

e-mail: bgozdzieniak@gmail.com

Darmowy artykuł, opublikowany na:

www.fluent.com.pl

Niniejszy artykuł może być kopiowany oraz dowolnie rozprowadzany tylko i wyłącznie w formie dostarczonej przez Autora oraz pod warunkiem podania informacji o jego źródle. Jakikolwiek zmiany w zawartości artykułu są zabronione bez pisemnej zgody Autora. Odsprzedaż artykułu zabroniona.

Dystrybucja w internecie:

<http://www.fluent.com.pl/index.php/artykuly>

Wszelkie prawa zastrzeżone.

All rights reserved.

Czym jest mowa zależna?

Gdy **przytaczamy czyjeś słowa**, szczególnie w rozmowie, nie możemy użyć cudzysłowu i zacytować. Musimy jakoś inaczej zwrócić uwagę na to, że oto posługujemy się czyjąś wypowiedzią. I do tego **potrzebna jest nam mowa zależna**. W języku polskim wygląda tak:

Jan: „*W sobotę jadę do Radomia.*”

Krzysztof: „*Jan powiedział, że w sobotę jedzie do Radomia.*”

Prościzna. Czasownik nie zmienia czasu, zdanie końcowe jest niemalże takie samo, jak wyjściowe, zmienił się jedynie **w y k o n a w c a c z y n n o ś c i**.

W języku angielskim

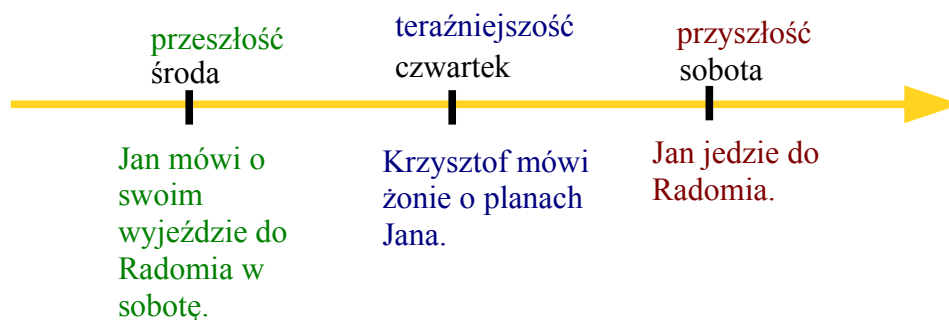
Sprawa jest pozornie trudniejsza, albowiem jeśli zapoznamy się z tokiem rozumowania, wtedy okaże się, że wcale tak nie jest.

Jak wiadomo, Anglicy mają bzika na punkcie czasu rzeczywistego i odpowiedniego czasu gramatycznego. Musimy się tej żelaznej zasady trzymać. Na podstawie przykładu powyżej przedstawię proces myślenia.

Jan: „*I'm going to Radom on Saturday.*”

Kiedy Jan wypowiedział to zdanie do Krzysztofa? Załóżmy, że w środę. Wtedy, sobota jest dla obu panów przyszłością, czas gramatyczny również dotyczy przyszłości, ale moment mówienia jest dla nich teraźniejszością. Teraz, Krzysztof rozmawia z żoną w czwartek i informuje ją o planach Jana. Wtedy moment mówienia o tych planach jest już przeszłością, dlatego też Krzysztof użyje czasu przeszłego.

Krzysztof: „*Jan said that he was going to Radom on Saturday.*”

Zasada

Jak widać, w mowie zależnej użyjemy tylko czasów dotyczących przeszłości, ponieważ podczas przytaczania czyjejś wypowiedzi, moment jej mówienia zawsze będzie w przeszłości. Osobiście lubię nauczać o zasadzie

„back in time, back in tense,”

według której każdy czas gramatyczny przesuniemy o jeden stopień w lewo na osi czasu. I tak:

Present Simple	stanie się	Past Simple
Present Continuous	stanie się	Past Continuous
Present Perfect	stanie się	Past Perfect
Past Simple	stanie się	Past Perfect
Past Continuous	stanie się	Past Perfect Continuous
Past Perfect	stanie się	Past Perfect
to be going to	stanie się	was / were going to
Future Simple (will)	stanie się	would

itd.

Podałem tylko te najbardziej popularne czasy gramatyczne. Na tej podstawie można logicznie wywnioskować, co dzieje się z pozostałymi.

Konstrukcja zdania

Wiemy już, jak sprawa wygląda z czasami gramatycznymi. W mowie zależnej to nie wszystko. Muszę jeszcze opowiedzieć o tym, co dzieje się z konstrukcją zdania.

Zdania twierdzące

Wystarczy trzymać się zasady „K t o ? C o r o b i ?” Proszę zwrócić uwagę, na to jak zmienia się wykonawca czynności (Kto?) w mowie zależnej.

Przykłady

Jan: „*I went to the cinema yesterday.*”

Krzysztof: „*Jan said that he had gone to the cinema yesterday.*”

Jan: „*I think I am ill.*”

Krzysztof: „*Jan said that he thought he was ill.*”

Jan: „*I will do homework!*”

Krzysztof: „*Jan said that he would do his homework.*”

Zdania przeczące

Zachowujemy konstrukcję zdania, pamiętając o zasadzie „back in time, back in tense.”

Przykłady

Jan: „*I haven't visited Rome yet.*”

Krzysztof: „*Jan said that he hadn't visited Rome yet.*”

Jan: „*I don't like bananas.*”

Krzysztof: „*Jan said that he didn't like bananas.*”

Jan: „*I'm not going to have a holiday next year.*”

Krzysztof: „*Jan said he wasn't going to have a holiday the following year.*”

Zdania pytające

Na wstępie tego podrozdziału chciałbym wyjaśnić ogólne zasady. Proszę zwrócić uwagę na te przykłady:

Jan: „*Która godzina?*”

Krzysztof: „*Jan pytał, która godzina.*”

Jak widać, zdanie wyjściowe jest pytające, a zdanie w mowie zależnej twierdzące. Konstrukcję zdania w języku angielskim należy odpowiednio zachować.

Pytania dzielimy na dwie kategorie, „Yes / No” oraz pozostałe.

Yes / No

Są to pytania, które zaczynają się od słówka „czy”. Jak już wiemy w języku angielskim nie istnieje takie słówko per se w pytaniach. Jego funkcję pełni inwersja.

Jan: „*Do you know Sarah?*” [„Czy znasz Sarę?”]

W mowie zależnej musimy zmienić czas gramatyczny oraz strukturę zdania z pytającego na twierdzące.

Krzysztof: „*Jan asked if I knew Sarah.*” [„Jan pytał czy znam Sarę.”]

W mowie zależnej słówko „czy” już istnieje, jest to „if” lub „whether”. Najczęściej używa się tego pierwszego.

Przykłady zdań

Jan: „*Have you visited Rome?*”

Krzysztof: „*Jan asked if I had visited Rome.*”

Jan: „*Will you drive me home?*”

Krzysztof: „*Jan asked if I would drive him home.*”

Jan: „*Are you doing your homework?*”

Krzysztof: „*Jan asked if I was doing my homework.*”

Pozostałe pytania

W tej grupie znajdziemy te pytania, które zaczynają się słówkami pytającymi, takimi, jak: who, where, when, why, how, what, which. Nie musimy już kłopotać się ze słówkiem „czy”, wystarczy tylko zamienić czas gramatyczny i konstrukcję zdania z pytającego na twierdzące.

Przykłady zdań

Jan: „*Where are my keys?*”

Krzysztof: „*Jan asked where his keys were.*”

Jan: „*When are we going to fly to Berlin?*”

Krzysztof: „*Jan aksed when we were going to fly to Berlin.*”

Jan: „*How did you find my keys?*”

Krzysztof: „*Jan asked how I found his keys.*”

Zdania rozkazujące

Ten rodzaj zdań trzeba potraktować jako wyjątek. Nie stosujemy w nich opisanych powyżej zasad, ale korzystamy z bardzo prostego słówka „to”, ponieważ samo zdanie wyjściowe nie obejmuje żadnego czasu gramatycznego, jest tylko czasownikiem użytym w odpowiednim kontekście. Warto też zwrócić uwagę na fakt, iż rozkaz może być twierdzący lub przeczący. Jak zachowuje się czasownik w mowie zależnej, najlepiej zaobserwować na przykładach.

Jan: „*Go to sleep!*”

Krzysztof: „*Jan told me to go to sleep.*”

Jan: „*Don't drink alcohol!*”

Krzysztof: „*Jan told me not to drink alcohol.*”

Zmiany słówek

W artykule o mowie zależnej muszę też wspomnieć o tym, że zasada „back in time, back in tense” wymusza zmianę pewnych słówek. Wynika to głównie z tego, że zmienia się punkt odniesienia w czasie, więc to, co jest „t e r a z”, staje się tym, co było „w t e d y”. Proszę zapoznać się z tabelą.

<i>Direct speech</i>	<i>Reported speech</i>
this	that
these	those
now	then
yesterday	the day before
tomorrow	the next / following day
two week ago	two weeks before
here	there

Przykład

Jan: „*I went to the cinema yesterday.*”

Krzysztof: „*Jan said he had gone to the cinema the day before.*”

Praca domowa

Na koniec chciałbym polecić dobre ćwiczenie na mowę zależną. Gorąco zachęcam do obejrzenia debaty politycznej, lub naukowej po angielsku. Mnóstwo w nich aluzji i odniesień do słów przedmówcy, a w nich właśnie zaobserwujemy, jak działa mowa zależna. Warto też zainteresować się słownictwem znanym jako „*reporting verbs*” - temat obszerny, ale po opanowaniu znacząco wpłynie na umiejętność posługiwania się językiem angielskim.